

การพัฒนาหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียน
สำหรับนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนบ้านลาดใหญ่
Development of a supplementary curriculum on learning discipline
for primary school students at Ban Lat Yai School

สุรศักดิ์ พันธุ์สง่า

Surasak Punsanga

อดีตรองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านลาดใหญ่

Former Deputy Director, Specialist, Ban Lat Yai School

E-mail : surasak609999@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 18 กรกฎาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 17 กรกฎาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 21 สิงหาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. สร้างหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียน 2. หาประสิทธิผลของหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียน โดยมีรูปแบบการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาและการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียน 2) การร่างหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียน 3) การพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียน และ 4) การหาประสิทธิผลของหลักสูตรเสริม โดยนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เป็นเวลา 30 ชั่วโมง แล้วทำการตรวจสอบหาประสิทธิผลของหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการมีวินัย 2) แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1. หลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียน มี 2 ส่วน คือ 1.1) องค์ประกอบของหลักสูตรเสริม มี 7 ประการ (1) หลักการของหลักสูตรเสริม (2) แนวคิดพื้นฐานในการสร้างหลักสูตรเสริม (3) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเสริม (4) เนื้อหาและระยะเวลาของหลักสูตรเสริม (5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ (6) สื่อการจัดการเรียนรู้ และ (7) การวัดผลและประเมินผล 1.2) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 5 แผน (1) สาระ เบื้องต้นเกี่ยวกับการมีวินัยในการเรียน (2) การตรงต่อเวลาในการเรียน (3) ความรับผิดชอบในการเรียน (4) ความขยันหมั่นเพียรในการเรียน และ (5) ความซื่อสัตย์ในการเรียน 2. ประสิทธิผลของหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียน คือ 2.1) นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการมีวินัยในการเรียนหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร และ 2.2) นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติเกี่ยวกับการมีวินัยในการเรียนได้ในระดับดี

คำสำคัญ : การพัฒนา, หลักสูตรเสริม , วินัยในการเรียน

ABSTRACT

This research the objectives are to 1. Create a supplementary curriculum on study discipline for primary school students 2. Find out the effectiveness of a supplementary course on study discipline for primary school students. The research is carried out in the form of research and development, divided into 4 steps: Step 1) Studying and determining the structure of the supplementary curriculum for learning discipline. Step 2) Drafting the supplementary curriculum for discipline in learning. Step 3) Considering the appropriateness of the supplementary curriculum for learning discipline. And step 4) finding the effectiveness of the supplementary curriculum the supplementary curriculum was tested with Grade 6 students at Ban Lat Yai School. Under the Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office, Area 1, academic year 2021, 70 students for 30 hours. Hen check the effectiveness of the curriculum. The tools used in the research were 1) a knowledge test about discipline, 2) a practice ability assessment form, 3) a student satisfaction questionnaire. Data were analyzed with a ready-made program to find percentages, averages, standard deviations, and t-test values.

The research results found that 1. The supplementary curriculum for learning discipline has a structure of 2 parts. 1.1) is the components of the supplementary curriculum. There are 7 elements: (1) principles of the supplementary curriculum (2) basic concepts in creating the supplementary curriculum (3) objectives of the curriculum. Supplementary

(4) content and duration of the supplementary curriculum, (5) learning management process, (6) learning management media, and (7) measurement and evaluation. Part 1.2) is the learning activity plan, consisting of 5 plans: Map (1) Basic content about having discipline in studying. Map (2) Punctuality in studying. Map (3) Responsibility in studying. Map (4) Diligence in studying. Study and Map (5) Honesty in Studying 2. The effectiveness of the supplementary curriculum on learning discipline for primary school students is 2.1) Students have higher knowledge about learning discipline after using the curriculum than before using the curriculum. 2.2) Students have the ability to practice discipline in studying at a good level.

Keywords: Development, Extra courses, study discipline

บทนำ

การเรียนการสอนในปัจจุบันครูผู้สอนยังไม่ปลูกฝังด้านการมีวินัยในการเรียนอย่างเพียงพอ ผู้เรียนบางส่วนจะเรียนเพื่อจบการศึกษาโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพ ความรู้ที่ได้รับ และคุณประโยชน์ที่ได้รับ จากการศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาทำให้ผลสัมฤทธิ์ต่ำ วินัยในการเรียนเป็นสิ่งจำเป็น

สำหรับนักเรียน เพราะโรงเรียนเปรียบเสมือนแบบจำลอง ที่จำลองบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในสังคม เพื่อให้เด็กนักเรียนได้ฝึกฝน และเตรียมตัวที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในภายหน้า โดยเด็กจะพัฒนาความเจริญงอกงามด้วยการเอาอย่าง การบังคับให้เด็กประพฤติตามวินัยอย่างเคร่งครัด จะส่งผลทำให้บุคลิกภาพของเด็กไม่พึงประสงค์ และขณะเดียวกันอาจเป็นการส่งเสริมให้เด็กประพฤติผิดวินัยได้เช่นเดียวกับการปฏิบัติงาน การส่งเสริมวินัยนักเรียนในการเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะนักเรียนในระดับประถมศึกษาเพราะว่าเป็นบุคคลที่อยู่ในวินัยแห่งการเสริมสร้างการเจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจอย่างรวดเร็ว (บุญสม มาร์ติน. ม.ป.ป. : 130, อ้างถึงในประจักษ์ ปราบุญเหลือ, 2547: 27)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาเกี่ยวกับตัวบ่งชี้วัดคุณภาพค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักเรียนไว้ว่า มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ หมายถึง การมีความรับผิดชอบ การมีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติตามระเบียบ และหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา มีความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่และเสียสละ เพื่อส่วนรวม (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 20) วินัยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับนักเรียนเพราะ “วินัย” เป็นคุณสมบัติที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ประพฤติดีและเป็นคุณสมบัติพื้นฐานในการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต วินัยจะเป็นสิ่งที่ช่วยในการเรียนรู้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีเจตนาที่ดีงาม มีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาตน รู้จักพัฒนาอาชีพ และพัฒนาสังคม ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สมเดช สุภาศิริวัลย์, 2559 : 70)

คุณลักษณะของเด็กยุคใหม่ ควรมีลักษณะนิสัยที่รู้จักความมีระเบียบวินัย และความเป็นระเบียบทางสังคม รู้จักคุณค่าแห่งการแบ่งปัน ละครความเห็นแก่ตัว ความเห็นแก่ได้ รู้จักการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี โรงเรียนจะต้องมีหน้าที่สำคัญในการปลูกฝังแนวทางปฏิบัติให้แก่เด็กนักเรียน ให้มีการปรับตัวที่ดี ดูแลป้องกัน และควบคุมแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาสำคัญของเด็กนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้สามารถลดปัญหาพฤติกรรมในด้านความประพฤติของนักเรียนได้ เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ ได้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล โดยการปฏิบัติกิจกรรมเสริมสร้างวินัยนักเรียนขึ้น โรงเรียนจะต้องเสริมสร้างให้นักเรียนมีวินัยในตนเองอย่างต่อเนื่อง และจะต้องดำเนินการอย่างจริงจัง เพราะวินัยคือ กรอบที่คอยควบคุมให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมหรือสังคมต้องการ การจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ยังมีปัญหาในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยนักเรียน โดยเฉพาะด้านการมีวินัยในการเรียน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ต่างก็มุ่งหวังที่จะหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำมาปรับปรุงความมีวินัยของนักเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร ถือเป็นภารกิจสำคัญของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกปัจจุบันนี้เกิดปัญหาด้านวินัยในการเรียนของนักเรียนในทุกระดับการศึกษาที่เพิ่มความหนักใจให้แก่ผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครอง มากขึ้น และพฤติกรรมของนักเรียนโดยทั่วไปก่อให้เกิดความรู้สึกไม่สบายใจแก่ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง มีหลายรูปแบบ ตั้งแต่เรื่องเล็กน้อยไปจนถึงเรื่องใหญ่ที่น่าห่วงและน่าตกใจ (สุภาพร ขยันเยี่ยม. 2561 : 7)

จากปัญหาดังกล่าว หลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบัน สอนให้นักเรียนมีวินัยในการเรียนยังไม่สัมฤทธิ์ผล หากไม่มีหลักสูตรเสริมจะเกิดปัญหาอย่างมากมาย เมื่อนักเรียนได้รับการพัฒนาด้านวินัยในการเรียนจะส่งผลทำให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถที่ดีและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนสูงขึ้น ผู้วิจัยจึง

จำเป็นต้องสร้างหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่ขึ้น

คำถามการวิจัย

1. หลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่มีลักษณะอย่างไร
2. หลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิผลเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่

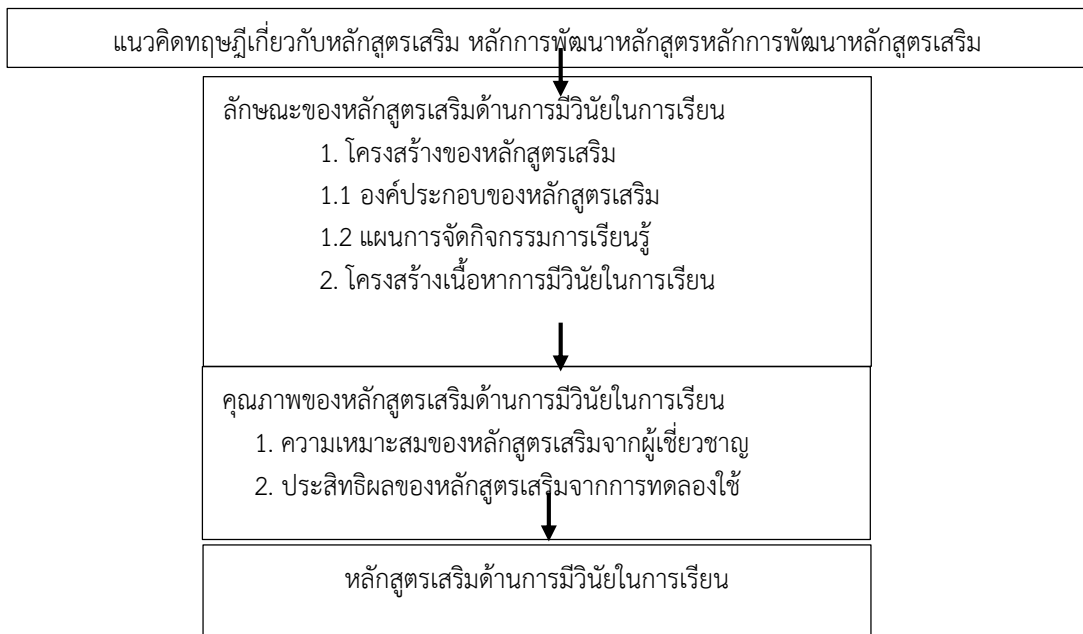
ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มาจากการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีวินัยและการสัมภาษณ์ครูโรงเรียนประถมศึกษา มากำหนดเป็นเนื้อหาการวิจัยได้ 5 ประการ คือ 1) สารระเบื้องต้นเกี่ยวกับการมีวินัยในการเรียน 2) การตรงต่อเวลาในการเรียน 3) ความรับผิดชอบในการเรียน 4) ความขยันหมั่นเพียรในการเรียน 5) ความซื่อสัตย์ในการเรียน

2. กลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มทดลองการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ปีการศึกษา 2564 กลุ่มทดลองในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ปีการศึกษา 2564 นักเรียนจำนวน 70 คน เลือกสุ่มแบบเจาะจง

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรเสริม ดำเนินการดังนี้

- 1.1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด ผลการวิจัยในประเทศและต่างประเทศ และสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนเพื่อกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรเสริม
- 1.2 ศึกษาข้อมูลจากสภาพที่เป็นจริงโดยการสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ จำนวน 20 คน ในด้านการพัฒนาหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนเพื่อกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรเสริม
- 1.3 สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ สรุปเป็นกรอบโครงสร้างของหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนเพื่อใช้เป็นกรอบการร่างหลักสูตรเสริมต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การร่างหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ดำเนินการ ดังนี้

1. ดำเนินการจัดทำรายละเอียดของสาระสำคัญต่าง ๆ ของโครงสร้างหลักสูตร รวบรวมเรียบเรียงเป็นร่างหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียน
2. นำร่างหลักสูตรเสริมเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ
3. นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงเพิ่มเติมเป็นร่างหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนเพื่อใช้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การพิจารณาความเหมาะสมของร่างหลักสูตรเสริม ดังนี้

1. นำร่างหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษา และแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร ไปจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน วิพากษ์วิจารณ์ เสนอแนะและพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม

2. ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะและพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของร่างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นและความสอดคล้องของหลักสูตรเสริมทุกองค์ประกอบคิดเป็นร้อยละ 93.03

3. นำหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนศรีแก้งคร้อ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองในการวิจัยเป็นเวลา 30 ชั่วโมง โดยใช้เวลาหลังเลิกเรียนแต่ละวันๆ ละ 1 ชั่วโมง โดยให้ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นผู้จัดการเรียนการสอน ก่อนทำการสอนได้ประชุมครูผู้สอนเพื่อชี้แจงจุดประสงค์ของการทดลองใช้ เพื่อเป็นการตรวจทานความถูกต้องของหลักสูตรและหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัย กำหนดเวลาการทดลองใช้ (Try out) หลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียน

ขั้นตอนที่ 4 การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียน

การหาประสิทธิภาพจากการทดลองใช้หลักสูตร ดำเนินการดังนี้

1. นำหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษาไปทดลอง กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 นักเรียนจำนวน 70 คน เป็นเวลา 30 ชั่วโมง โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 ให้ครูผู้สอนซึ่งเป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 คน เป็นผู้จัดการเรียนการสอน

1.2 กำหนดวันเวลาการดำเนินการทดลอง ไว้หลังเลิกเรียนวันละ 1 ชั่วโมง เวลา 15.30-16.30 น. ระหว่างวันที่ 7 กรกฎาคม 2564 ถึง 20 สิงหาคม 2564 ก่อนทำการทดลองได้ทดสอบความรู้ก่อนการใช้หลักสูตรเสริม (Pretest) และทดสอบความรู้หลังการใช้หลักสูตรเสริม (Posttest)

1.3 ผู้วิจัยประชุมครูผู้สอน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินการทดลอง

1.4 ครูผู้สอนทำการทดสอบความรู้ก่อนการใช้หลักสูตรเสริม (Pretest) กับนักเรียนกลุ่มทดลองชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 70 คน เป็นเวลา 1 ชั่วโมง แล้วดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมเวลา 30 ชั่วโมง โดยใช้เวลาหลังเลิกเรียนวันละ 1 ชั่วโมง ให้ครูผู้สอนซึ่งเป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นผู้จัดการเรียนการสอน เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง ครูผู้สอนทำการทดสอบความรู้หลังการใช้หลักสูตรเสริม (Posttest)

2. ดำเนินการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลาดใหญ่โดยใช้เครื่องมือการวิจัย ดังนี้ 1) การหาประสิทธิภาพด้านความรู้ ใช้แบบทดสอบความรู้ 2) การหาประสิทธิภาพด้านความสามารถในการปฏิบัติตนมีวินัยในการเรียน ใช้แบบประเมินความสามารถ 3) การหาประสิทธิภาพด้านความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมด้านการมีวินัยในการเรียน ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ฉบับที่ 1 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการมีวินัยในการเรียน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนโดยตอบถูกได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดได้ 0 คะแนน

ฉบับที่ 2 แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติตนมีวินัยในการเรียน มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า 4 ระดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง และปรับปรุง แต่ละระดับมีตัวเลขกำกับไว้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 72-74)

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการมีวินัยในการเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีการของลิคเอิร์ท (Likert) แต่ละระดับมีตัวเลขกำกับไว้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 72-74)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยประชุมครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินการทดลอง
2. ครูผู้สอนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียน สำหรับนักเรียนประถมศึกษา รวมเวลา 30 ชั่วโมง โดยใช้เวลาหลังเลิกเรียนวันละ 1 ชั่วโมง ให้ครูผู้สอนทำการทดสอบก่อนการใช้หลักสูตรเสริม (Pretest) และเมื่อเสร็จสิ้นการทดลองก็ทำการทดสอบความรู้หลังการใช้หลักสูตรเสริม (Posttest) และประเมินด้านความสามารถในการปฏิบัติตนมีวินัยในการเรียน โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติตนมีวินัยในการเรียนหลังทำการสอนแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากการทดลองเพื่อนำไปหาประสิทธิผลของหลักสูตรเสริม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลที่ได้จากการทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการมีวินัยในการเรียน และการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการมีวินัยในการเรียนตามหลักสูตรเสริมมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่า t-test
2. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาใช้แปลผลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนบ้านลาดใหญ่ ผู้วิจัยได้เสนอผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยรวม 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนบ้านลาดใหญ่ ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาและกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนบ้านลาดใหญ่ เป็นผลจากการดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ในสาระสำคัญของแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างของหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร แล้วนำมากำหนดเป็นโครงสร้างของหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียน ผู้วิจัยจึงเลือกประเด็นที่

สอดคล้องกันตั้งแต่ 3 แนวคิดขึ้นไปมาจัดเป็นโครงสร้างได้ 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คือ องค์ประกอบของหลักสูตรเสริมมี 7 ประการได้แก่ 1) หลักการของหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนบ้านลาดใหญ่ 2) แนวคิดพื้นฐานในการสร้างหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนบ้านลาดใหญ่ 3) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเสริม 4) เนื้อหาและระยะเวลาของหลักสูตรเสริม 5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 6) สื่อการจัดการเรียนรู้ 7) การวัดผลและประเมินผล และส่วนที่ 2 คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ผลการร่างหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนบ้านลาดใหญ่ กำหนด 2 ส่วน คือ องค์ประกอบของหลักสูตร 7 ประการ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามเนื้อหา 5 แผน แล้วจัดทำรายละเอียดของแต่ละส่วนไว้อย่างครอบคลุม และมีลักษณะเหมือนหลักสูตรเสริมฉบับจริง

3. ผลการพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนบ้านลาดใหญ่เป็นผลที่ได้จากการนำร่างหลักสูตรเสริมที่จัดทำขึ้น ไปจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ วิทยากรและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง พร้อมประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องได้ค่าความสอดคล้องร้อยละ 93.03 สำหรับรายละเอียดของหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนบ้านลาดใหญ่ซึ่งปรับปรุงแล้วดังนี้

1) องค์ประกอบของหลักสูตรเสริม คือ 1.1) หลักการของหลักสูตรเสริม 1.2) แนวคิดของหลักสูตรเสริม 1.3) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเสริม 1.4) เนื้อหาและระยะเวลาของหลักสูตรเสริม

1.5) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ 1.6) สื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 1.7) การวัดผลและประเมินผล

2) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ตอนที่ 2 ผลการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนบ้านลาดใหญ่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลนำมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมด้านมีวินัยในการเรียนใน 3 ด้าน ดังนี้

1) ประสิทธิภาพด้านความรู้จากการประเมินความรู้ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรเสริมมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรเสริมดังตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้หลักสูตรเสริม โดยภาพรวม

การมีวินัยในการเรียน	คะแนนเต็ม	ผลการทดสอบความรู้ (n=70)				D̄	t	Sig
		ก่อนทดลอง		หลังทดลอง				
		X̄	S.D.	X̄	S.D.			
1.ด้านการตรงต่อเวลาในการเรียน	15	8.63	2.67	13.47	1.25	4.84	21.404*	.000
2.ด้านความรับผิดชอบในการเรียน	15	8.11	3.94	12.60	1.78	4.49	14.770*	.000
3.ด้านความขยันหมั่นเพียรในการเรียน	15	8.06	3.60	12.70	1.83	4.64	16.773*	.000
4.ด้านความซื่อสัตย์ในการเรียน	15	8.83	3.28	12.34	1.93	3.51	17.380*	.000
รวม	60	33.63	11.16	51.11	5.19	17.48	22.560*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้หลักสูตร นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการมีวินัยในการเรียนหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร

2) ประสิทธิภาพด้านความสามารถในการปฏิบัติตนมีวินัยในการเรียน โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติตนมีวินัยในการเรียนของนักเรียน ครอบคลุมทักษะ 4 ด้าน คือ 1) การตรงต่อเวลาในการเรียน 2) ความรับผิดชอบในการเรียน 3) ความขยันหมั่นเพียรในการเรียน 4) ความซื่อสัตย์ในการเรียน แล้วนำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลผลคะแนน ดังตาราง 2

ตาราง 2 การประเมินความสามารถในการปฏิบัติตนมีวินัยในการเรียน โดยภาพรวม

การปฏิบัติตนมีวินัยในการเรียน	ผลประเมินความสามารถ		
	ร้อยละ	ระดับความสามารถ	ลำดับ
1. ด้านการตรงต่อเวลาในการเรียน	81.72	ดี	4
2. ด้านความรับผิดชอบในการเรียน	82.04	ดี	3
3. ด้านความขยันหมั่นเพียรในการเรียน	82.21	ดี	2
4. ด้านความซื่อสัตย์ในการเรียน	84.24	ดี	1
เฉลี่ย	82.71	ดี	

จากตาราง 2 แสดงว่านักเรียนสามารถปฏิบัติตนมีวินัยในการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับดีทุกด้าน โดยด้านที่มีความสามารถระดับดีใน 3 อันดับแรก

คือ ด้านความซื่อสัตย์ในการเรียน ด้านความขยันหมั่นเพียรในการเรียน และด้านความรับผิดชอบในการเรียน

3) ประสิทธิภาพด้านความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการมีวินัยในการเรียนตามหลักสูตรเสริม นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานวิเคราะห์หาประสิทธิภาพรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก คือ ส่งเสริมความร่วมมือในการทำกิจกรรม

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนบ้านลาดใหญ่ มีโครงสร้าง 2 ส่วน ส่วนแรกคือ องค์ประกอบของหลักสูตรเสริม มี 7 ประการได้แก่ 1) หลักการของหลักสูตรเสริม 2) แนวคิดพื้นฐานในการสร้างหลักสูตรเสริม 3) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเสริม 4) เนื้อหาและระยะเวลาของหลักสูตรเสริม 5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 6) สื่อการจัดการเรียนรู้ และ 7) การวัดผลและประเมินผล ส่วนที่ 2 คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 แผน ได้แก่ แผนที่ 1 สารเบื้องต้นเกี่ยวกับการมีวินัยในการเรียน แผนที่ 2 การตรงต่อเวลาในการเรียน แผนที่ 3 ความรับผิดชอบในการเรียน แผนที่ 4 ความขยันหมั่นเพียรในการเรียน แผนที่ 5 ความซื่อสัตย์ในการเรียน

2. ประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

2.1 นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการมีวินัยในการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติตนมีวินัยในการเรียนอยู่ในระดับดี

2.3 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการมีวินัยในการเรียนอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนบ้านลาดใหญ่ดังนี้

1. จากการสร้างหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนบ้านลาดใหญ่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ สรุปเป็นกรอบโครงสร้างของหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของหลักสูตรมีความเห็นว่าเหมาะสมมากที่สุดหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนประกอบด้วยโครงสร้าง 2 ส่วน คือ ส่วนแรกคือ องค์ประกอบของหลักสูตรเสริมมี 7 ประการได้แก่ 1) หลักการของหลักสูตรเสริม 2) แนวคิดพื้นฐานในการสร้างหลักสูตรเสริม 3) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรเสริม 4) เนื้อหาและระยะเวลาของหลักสูตรเสริม 5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 6) สื่อการจัดการเรียนรู้ 7) การวัดผลและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวิส ชนะคำโชติ สิริ (2558 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาการมีวินัยในตนเองสำหรับนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า 1) หลักสูตรเสริมมีองค์ประกอบ หลักสูตร 7 ประการคือ หลักการและเหตุผล แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร เสริม

วัตถุประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรเสริม กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมโดยผู้ เชี่ยวชาญ พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริม เพื่อพัฒนาการมีวินัยในตนเองสำหรับนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีดังนี้ นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองโดยรวมหลัง การทดลองใช้หลักสูตรเสริมสูงกว่าก่อนทดลองใช้ หลักสูตรเสริม และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการมีวินัยในตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด

2. การหาประสิทธิผลของหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการเรียนสำหรับนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนบ้านลาดใหญ่ ดังนี้

2.1 ประสิทธิภาพด้านความรู้เกี่ยวกับการมีวินัยในการเรียนโดยภาพรวม พบว่านักเรียนที่เข้ารับการพัฒนามีความรู้เกี่ยวกับการมีวินัยในการเรียนหลังการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับดี

2.2 ผลการหาประสิทธิผลด้านความสามารถในการปฏิบัติตนมีวินัยในการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ส่วนผลการประเมินรายด้าน พบว่า 1) ด้านการตรงต่อเวลาอยู่ในระดับดี

2) ด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับดี 3) ด้านความขยันหมั่นเพียรอยู่ในระดับดี 4) ด้านความซื่อสัตย์ในการเรียนอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับงานวิจัยของปริยานุช สถาวรมณี (2548 : 70) ได้พัฒนา กิจกรรมในหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน โดยมุ่งพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจำแนก ด้านการจัดหมวดหมู่ ด้านการสรุป ด้านการประยุกต์ และด้านการคาดการณ์ ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน ด้วย 3 หลักการ ได้แก่ หลักเอกัตบุคคล หลักประชาธิปไตย และหลักการปฏิบัติ ที่สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของนักเรียน ผลการทดลองทำให้เห็นว่าระดับทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนทั้ง 5 ด้าน หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ผลการวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการเรียนตามหลักสูตรเสริม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของรัชนิกร ไพศาล (2547: 80-81) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะศิลปะ ด้านการวาดภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนแกนนำการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า

(1) หลักสูตรเสริมทักษะศิลปะ ด้านการวาดภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนแกนนำการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้จังหวัดกาญจนบุรีที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมโดยการ วิเคราะห์ค่าระดับความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสาร หลักสูตร ได้ระดับสูงกว่า .05 ทุกรายการ (2) คะแนนส่วนที่เพิ่มขึ้น (Gained Score) ของทักษะศิลปะ ด้านการวาดภาพ ทั้ง 3 ตัว ประกอบ ของนักเรียนที่ผ่านการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่านักเรียนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่ผ่านการทดลองใช้หลักสูตรเกี่ยวกับ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อและอุปกรณ์ พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุก รายการ

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ในการพัฒนาความมีวินัยในการเรียนของนักเรียนเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ด้านทัศนคติและพฤติกรรมความมีวินัยในการเรียนเพื่อส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งผู้เรียนลงมือกระทำด้วยตนเองหรือได้ปฏิบัติพัฒนา ซึ่งจะรวมถึงปฏิกิริยาระหว่างความรู้ในตัวของผู้เรียนเอง ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมภายนอก การเรียนรู้จะได้ผลดี ถ้าหากว่าผู้เรียนเข้าใจในตนเอง มองเห็นความสำคัญในสิ่งที่เรียนรู้และสามารถเชื่อมโยงความรู้ ระหว่างความรู้ใหม่กับความรู้เก่า(รู้ว่าตนเองได้เรียนรู้อะไรบ้าง) และสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยในการเรียนไปประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

1.2 โรงเรียนใช้เป็นตัวอย่างให้กับครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตรเสริมสำหรับนักเรียนในด้านการมีวินัยในการเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาหลักสูตรเสริมด้านการมีวินัยในการปฏิบัติตนของนักเรียนระดับชั้นต่าง ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนาทักษะการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นเรียนต่าง ๆ

2.3 ควรทำวิจัยรูปแบบการพัฒนาทักษะการมีวินัยในการเรียนในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545).การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล กรุงเทพฯ : สุวีริสาส์น,
- ประจักษ์ ปราบุญเหลืออม. (2547).การเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนโนนสูงศรีธานี อำเภอโนนสูงจังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
- ปริญญ์ สดวรมณี. (2548).การพัฒนากิจกรรมในหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
- รัชนิกร ไพลาล. (2547).การพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะศิลปะ ด้านการวาดภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนแกนนำการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา,
- รุ่งทิพย์ หอมวิไลย. (2549).การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มศรีนครินทร์กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,

- วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล. (2548).การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณในกระบวนการพยาบาล. ปรินญานิพนธ์การศึกษาดุขฎีบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543).การศึกษาแนวทางการบริหารในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,
- สุภาพร ชนนีเยี่ยม. (2561).การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนบ้านน้ำขุนโนนผางาม อำเภอโน้โสฬม จังหวัดอุดรธานี. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
- สมเดช สุภาศิริวัลย์.(2548).การดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โรงเรียนเทพสถิตวิทยา อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2550). “วินัยนักเรียน” ในสารานุกรมวิชาชีพรูเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖0 ปี. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ สกสค.,
- สิริวัส ชนะคำโชติสิริ. การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาการมีวินัยในตนเองสำหรับนักเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มยสาร, ปีที่ 13, ฉบับที่ 3 (ก.ย. - ธ.ค. 2558) หน้า 189 -201. 2558.